

משהו חמור ונורא אירע במדינה הזאת.

בהמלכת הבחירות ובסערה הציבורית שהתעוררה סביב מרד הטליוויזיה, טבעו הרעובות והתגובות ונעלמו בשולי הידיעות. אולם זוהי פרשה שאסור לעבור עליה ל"סדר-היום. היא מהיבט בירור ציבורי. היא מוכרחה לקומם כל אזרח הופשי, משים שהיא הופכת ללעג ולקלס ערכים והפיסוח יסודיות של מוסר, של חוק וצדק ושל טוהר הנשק.

המדובר הוא בשתי פעולות עונשין שביצע המימשל-הצבאי בשטחים המוחזקים. בפעולה אחת שנערכה לפני שבועיים בכפר הערבי חלחול, כתגובה על רציחתו של חייל צה"ל, סגן דב אטינגר, פוצצו ונהרסו 18 בתים של תושבים מקומיים. פעולה שהסותר שלמה לוי מבני-ברק, נרצח שם בחנותו של ערבי מיריות של אלמונים, פוצצו כל בתי הרחוב בו אירעה התקרית — שמונה במספר.

אין זו הפעם הראשונה וגם לא האחרונה בה מפוצצים בתים בשטחים המוחזקים השיטה נקבעה עוד בטרם שכלו הדין היריות של מלחמת ששת-הימים. כפרים של מים באזור לטרון פוצצו ונמחו מעל פני האדמה. הכפר הערבי קלקיליה, מול כפר סבא, נהרס אף הוא ברובו הגדול. לפני ששופץ ונבנה מחדש בכספי הממשלה.

מאז המלחמה הפך פיצוץ הבתים לעונש מקובל ונפוץ. כימעט בכל מיקרה בו נתפסו חבלנים או מסייעים לחבלנים מקרב תושבי השטחים, וכימעט בכל מיקרה בו נתגלו בבתים מחבואים של נשק או חומרי חבלה, היה העונש השיגורתי: פיצוץ הבית. מדיניות עונשין מעין זו היתה פסולה

**זהירות!
דיין
עצבני!**

- רחוב שלם בעזה

ושלילית מעיקרה. אם אפשר להתווכח על מידת ההרתעה שבה לגבי חבלנים, הרי אין כל ויכוח כי היא עומדת בניגוד לכל כללי החוק והמשפט. פיצוץ הבתים לא נגזר ב"פסק-דין של בתי-משפט, אחרי שהוכחה אשמתם של בעלי-הבתים. הרשות המבצעת — במיקרה זה המימשל הצבאי, היתה גם הרשות השופטת. היא קבעה ופסקה מי הוא האשם, היא שקבעה את מידת העונש והיא גם שביצעה אותו.

★ ★ ★

שרהביטחון מודאג

מחובתם של אזרחים היה להתריע, למחות ולהילחם בכל צורה אפשרית בשיטת ענישה פסולה זו. אולם אם אי אפשר היה לקבל אותה ולהשלים עימה, ניתן היה לפחות להבין את ההגיון המפעיל אותה. זו היתה מדיניות הענישה הרשמית של שר-הביטחון משה דיין שאושרה על ידי הממשלה. היא הופעלה לפי כללים שני נועדו, עד כמה שאפשרי הרבה, למנוע סבל ופגיעה מאנשים חפים מפשע.

כפי הסייגים שנקבעו בשלבים המאוחרים של הפעלת השיטה נקבע כי רק ביתו של האשם ישירות בפעילות חבלנית יפורצו, וגם זאת רק באישורו של אלוף ה"פיקוד, ובמיקרים רבים של שר-הביטחון עצמו.

מה שאירע בשבועות האחרונים בחלחול ובעזה לא רק שעומד בסתירה למדיניות הקודמת אלא שהוא מוכיח את אי-יעילותה וכשלונה. כי בעזה ובחלחול פוצצו בתים של אנשים חפים מפשע בשיטה מעוררת חלחלה של עונש קולקטיבי.

מאחורי שיטה זו לא עומד שום הגיון ושום שינוי רשמי מוצהר במדיניות ה"ממשלה. היא מבוססת על הטענה האב-סורדית שבעלי הבתים שפוצצו נענשו משום שלא שיתפו פעולה עם שילטונות המימשל ולא הודיעו להם על מחבליהם המסתובבים בקירבם.

ההבדל התהומי בין שתי השיטות הוא ברור: בעוד שקודם לכן היתה תפיסתו של מחבל, או גילוי מחבוא נשק מהווים לפחות הוכחה לכאורה לאשמתו של ה"מוענש, הרי עתה מספיקה הימצאותו של מחבל ברחוב או בקבוצת בתים, ללא שמץ של הוכחה, כי תושבי הרחוב או השכונה אומנם ידעו על הימצאו שם, כדי להעניש את כולם, ללא יוצא מהכלל, ולפוצץ את בתיהם.

בשני המיקרים, בחלחול ובעזה, אחראי להפעלת שיטה זו של עונש קולקטיבי שר-הביטחון משה דיין. היה זה הוא

